

De weg van Franciscus is een leven in navolging van Christus. Dat is boetvaardig zijn. Voor Franciscus betekende dat met de blik op God gericht en zonder bezit midden tussen de mensen leven: navolgen van Christus is, zo zouden we kunnen zeggen, een persoonlijke vertolking van de Godsliefde - zoals Christus hem die in zijn leven en sterven had laten zien. Franciscus' navolging van Christus' bezitloosheid heeft een mystieke component. Kernervaringen van de mystiek als ontlediging staat in diens armoede centraal. Ontlediging is bij Franciscus niet alleen de contemplatieve weg naar boven - opgaan in gebed, in God, extase, stigmatisatie, mystieke zelfvergetelheid. Ontlediging krijgt bij hem een heel eigen invulling als nederigheid en barmhartigheid, als weg naar beneden. Nederigheid als van ieder mens de mindere zijn. Barmhartigheid als dienstbaar zijn aan de naasten Deze dienstbare ontlediging als concrete dienst aan de uitgestotenen vertegenwoordigt een nieuw accent in de westerse christelijke spiritualiteit.

De scheppingsrelatie ervaart Franciscus in alle schepselen. Al wat goed is komt uit God. Het mooie en goede in de wereld en het goede dat ook wij mensen soms doen, is niet 'van hier', het is niet iets wat eigen aan onszelf en de wereld hier is, als een soort potentie die verder ontwikkeld moet worden, of als een natuurlijke aanleg waarop voortgebouwd kan worden. Goede daden zijn niet het werk van een goed mens, maar van Godskrachten die in mensen werkzaam zijn, krachten van het beeld Gods in ons. Deugden (virtutes) zijn geen menselijke karaktertrekken, maar werkzaamheid Gods in ons. Wat er in de wereld aan goeds is en wat er aan goeds geschiedt, behoort dan ook altijd weer te worden erkend als komend 'van God' (een uiting van dankbaarheid) en als 'niet van ons' komend (een uiting van nederigheid). Met een uitdrukking van Franciscus: het goede moet aan God worden 'teruggegeven'. Dat teruggeven is de essentie van het God eren, loven en danken in de liturgie en (vooral) in het dagelijks leven. Geloven is voor Franciscus: God eren, loven en danken. Het Zonnelied is van Franciscus' dankbare en nederige geloofshouding een welsprekend getuigenis. Het blijft ontroeren. Het grootse van God is voor Franciscus bij nader inzien echter niet zijn grootheid en verhevenheid, het is juist zijn nederigheid, zijn liefde en zich wegschenken. God is nederig (laag) als degene die zich heeft kleingemaakt door in liefde in de wereld menselijke gestalte aan te nemen, en zo de weg terug tot de Vader te tonen